

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра біології та екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри біології та екології

 Наталія КАЗАНІШЕНА

“30” серпня 2023 року

ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ (3 семестр)

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

мова навчання українська

2023-2024 н.р.

Розробники програми: Наталія КАЗАНШЕНА – канд.пед.наук, доцент кафедри біології та екології

Ухвалено на засіданні кафедри біології та екології

Протокол № 2 від «30» серпня 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми _____ Інна ГРИГОРЧУК

ВСТУП

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти є невід'ємною частиною процесу фахової підготовки студентів у закладі вищої освіти. Актуальність впровадження виробничих практик в освітній процес ЗВО визначає принцип єдності теорії та практики, який передбачає організацію цілеспрямованого застосування теоретичних знань у практичній діяльності, оптимальне поєднання теоретичного навчання із практикою.

Залучення здобувачів ВО до практичної діяльності забезпечує високу якість засвоєння теоретичних знань, формування практичних умінь і навичок, розвиток творчих здібностей та професійного інтересу до практичної діяльності. Під час проходження практики відбувається процес самовдосконалення особистості майбутнього вчителя біології та основ здоров'я.

Навчальним планом передбачено організацію виробничої педагогічної практики в закладах освіти у 3 семестрі. Тривалість практики – шість тижнів. **Базами для проходження виробничої педагогічної практики в закладах освіти** обираються заклади освіти м. Кам'янця-Подільського та України із високим науково-методичним рівнем забезпечення освітнього процесу, сучасною матеріально-технічною базою та висококваліфікованими викладачами. Здобувачів ВО проходять практику у **закладах загальної середньої освіти (4 тижні) та закладах фахової передвищої освіти** (Кам'янець-Подільський медичний коледж, Кам'янець-Подільський фаховий коледж закладу вищої освіти «Подільський державний університет» та ін.) **(2 тижні)**.

Передумовою ефективності педагогічної практики є її організованість, наукова обґрунтованість змісту, чіткість визначення завдань, які мають виконати здобувачі ВО, та їх відповідність можливостям, рівню підготовки здобувачам ВО та термінам практики.

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти здобувачів ВО спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) – завершальний етап їхньої підготовки до професійної діяльності у закладі загальної середньої освіти. Вона базується на теоретичних знаннях з методики навчання біології та фахових дисциплін. Практика проходить після вивчення навчальних дисциплін «Методика навчання біології та основ здоров'я в закладах освіти», тому здобувачі ВО випробовують ефективність та дієвість засвоєних на практичних заняттях методів, прийомів, засобів навчання, вивчають успішність здобувачів ВО, планують та організують виховні заходи з біології, оцінюють ефективність їх впливу, а також оцінюють власні професійні знання та вміння, готовність працювати у ЗО.

Програма та терміни проведення практики визначаються навчальним та робочим планом. Організація педагогічної практики розроблена відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», навчальних планів підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція) Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ ім. Івана Огієнка (нова редакція), Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (№2736 від 23 грудня 2020 р.) та інших нормативних актів у галузі освіти.

1. ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ВО ТА КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Обов'язки факультетського керівника та методиста з практики:

- ✓ на основі навчального плану спеціальності складає графік проведення практики;
- ✓ налагоджує зв'язок із базовими установами, де здобувачі ВО мають проходити педагогічну практику;

- ✓ розподіляє здобувачів ВО по базовим установам для проходження практики, забезпечуючи рівномірний розподіл практикантів відповідно до можливостей навчальних закладів, та готує наказ щодо проходження педагогічної практики студентами спеціальності;
- ✓ організовує настановчу конференцію, залучає до її проведення здобувачів ВО , які будуть проходити педагогічну практику, та їхніх керівників-методистів;
- ✓ ознайомлює майбутніх практикантів із завданнями, правилами, обов'язками їх на період педагогічної практики;
- ✓ координує та контролює роботу викладачів, керівників практики (викладачів-методистів), адміністрації та викладачів навчальних закладів;
- ✓ контролює хід практики та усуває недоліки в разі їх виникнення;
- ✓ при потребі проводить консультації, навчально-методичні конференції;
- ✓ вибірково відвідує заняття та інші заходи, що проводять здобувачі ВО ;
- ✓ організовує здачу студентами та перевірку керівниками-методистами звітної документації з практики;
- ✓ організовує підсумкову звітну конференцію за результатами педагогічної практики;
- ✓ організовує виставку за результатами педагогічної практики здобувачів ВО ;
- ✓ готує загальнофакультетський звіт про результати проведення педагогічної практики та представляє його на раді факультету;
- ✓ вносить пропозиції та побажання щодо покращення організації та підвищення ефективності педагогічної практики здобувачів ВО .

Обов'язки керівника практики з фаху:

- ✓ керівник бере участь у проведенні настановної конференції, доводить до відома здобувачів ВО завдання, правила поведінки, знайомить з особливостями підготовки звітної документації тощо;
- ✓ забезпечує зустріч практикантів з директором чи завучем закладу освіти та вчителем; під час зустрічі здобувачів ВО мають ознайомити із специфікою освітньої роботи закладу освіти, з основними напрямками і планами виховної роботи, охарактеризувати групи, у яких будуть працювати здобувачі ВО ;
- ✓ спільно з керівництвом закладу освіти розподіляє здобувачів ВО по групах, знайомить із кураторами;
- ✓ знайомить здобувачів ВО із передовим досвідом викладачів закладу освіти;
- ✓ допомагає практикантам у складанні індивідуальних планів, графіків залікових занять та виховних заходів;
- ✓ контролює відвідування студентами практики, виконання індивідуальних планів та графіків проведення залікових заходів;
- ✓ надає допомогу студентам у підготовці до занять та виховних заходів;
- ✓ відвідує залікові заняття та виховні заходи;
- ✓ спільно із студентами-практикантами та викладачем проводить аналіз відвіданих занять та роботи здобувачів ВО ;
- ✓ контролює підготовку, оформлення та вчасну здачу звітної документації;
- ✓ консультує здобувачів ВО щодо підготовки до звіту;
- ✓ бере участь в оцінюванні результатів педагогічної практики;
- ✓ готує звіт про проведену студентами роботу і подає його факультетському керівнику практики;
- ✓ звітує про результати практики на засіданнях кафедри та на раді факультету;
- ✓ вносить пропозиції та побажання щодо покращення організації та підвищення ефективності педагогічної практики здобувачів ВО .

Викладач з фаху:

- ✓ знайомить здобувачів ВО -практикантів із планом освітньої роботи, календарним планом, планом виховної роботи тощо;
- ✓ проводить відкриті заняття і позакласні заходи у присутності здобувачів ВО , організовує їх обговорення;

- ✓ розподіляє між студентами теми пробних та залікових занять;
- ✓ консулює здобувачів ВО під час підготовки до проведення пробних та залікових занять, перевіряє, коригує й затверджує плани-конспекти майбутніх занять;
- ✓ надає необхідну допомогу студентам під час проведення занять різних типів;
- ✓ залучає здобувачів ВО до перевірки зошитів та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти;
- ✓ залучає здобувачів ВО до проведення виховних заходів, гурткових, факультативних занять;
- ✓ бере участь в обговоренні, аналізі та оцінюванні роботи здобувачів ВО, проведених ними залікових занять;
- ✓ дає характеристику та оцінку освітньої діяльності здобувачів ВО під час педагогічної практики у закладі освіти.

Обов'язки практиканта:

- ✓ розпочинає і завершує практику у визначений термін згідно із графіком практики та навчальним планом спеціальності, тривалість педагогічної практики – шість тижнів;
- ✓ дотримується вимог Статуту закладу освіти, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконує розпорядження адміністрації та керівників практики;
- ✓ якісно виконує усі види робіт, передбачених програмою педагогічної практики;
- ✓ завчасно приходить до закладу освіти, не запізнюється на заняття, які проводять викладач, колеги-здобувачі ВО або сам;
- ✓ робочий день практиканта у закладі освіти триває не менше 6 годин;
- ✓ розробляє та погоджує плани-конспекти занять та виховних заходів в установленому порядку: в учителя та керівника з фаху за декілька днів до проведення уроку, виховний захід погоджується також із керівником з педагогіки;
- ✓ завчасно повідомляє керівника практики про терміни проведення залікових занять та виховних заходів, у випадку зміни розкладу – обов'язково повідомляє про зміну керівнику практики;
- ✓ дотримується правил техніки безпеки;
- ✓ практикант зобов'язаний бути тактовним, ввічливим, доброзичливим, старанним;
- ✓ зовнішній вигляд студента-практиканта має відповідати посаді, яку він обіймає під час практики;
- ✓ вчасно та у повному обсязі оформляє і здає звітну документацію;
- ✓ слідкує за тим, щоб усі документи були правильно оформлені та засвідчені підписами викладача, керівника з фаху, директора закладу освіти та печатками закладу освіти;
- ✓ відвідує настановну та звітну конференцію з практики.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІЇ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Мета виробничої педагогічної практики в закладах освіти – формування, поглиблення та систематизація теоретичних знань, практичних умінь і навичок, здібностей, мотивів, цінностей, стилю поведінки та діяльності, набутих під час попередньої підготовки здобувачів ВО в освітньому процесі закладу вищої освіти, та необхідних для успішного виконання завдань природничої освіти й виховання здобувачів освіти у майбутній професійній діяльності в умовах закладу освіти.

Завдання виробничої педагогічної практики в закладах освіти:

- закріплювати теоретичні знання з методики навчання біології та основ здоров'я – безпосереднє усвідомлення сутності освітнього процесу ЗО та участь у ньому унаочнюють засвоєні теоретичні положення, доводять їх правомірність, сприяють осмисленню, систематизації набутих знань;

- удосконалювати практичні вміння й виробляти навички планувати, організовувати, аналізувати, коригувати освітню роботу у закладі освіти відповідно до вікових, індивідуальних особливостей здобувачів освіти, рівня їх підготовки;
- стимулювати інтерес здобувачів ВО до професійно-педагогічної діяльності.

Функції виробничої педагогічної практики в закладах освіти:

- **навчальна** – майбутні педагоги засвоюють відповідні знання та вміння з методики навчання біології та основ здоров'я;
- **виховна** – систематична робота у закладі освіти стимулює інтерес майбутніх учителів до неї, відповідальність, бажання досягти належних результатів;
- **розвиваюча** – педагогічна практика сприяє розвитку спостережливості, педагогічного мислення здобувачів ВО, вміння аналізувати факти, робити відповідні висновки тощо;
- **інтегруюча** – виконання системи практичних завдань передбачає актуалізацію набутих раніше теоретичних знань, елементарних умінь з педагогіки, психології, природничих наук, активізує систему мотивів, ціннісних орієнтацій, їх інтеграцію та спрямованість на виконання визначених завдань.

Принципи організації виробничої педагогічної практики в закладах освіти:

- відповідність змісту практики вимогам, поставленим державою та суспільством до вчителя та його діяльності щодо навчання й виховання здобувачів освіти;
- зв'язок практики з життям, що передбачає створення умов, добір системи завдань, які максимально відображають діяльність учителя з організації навчання й виховання здобувачів освіти;
- принцип систематичності та неперервності обумовлює систематичне, регулярне залучення здобувачів ВО до виконання завдань з природничої освіти й виховання;
- поступове та логічне ускладнення змісту й завдань практики, що дає змогу послідовно залучати здобувачів ВО до виконання системи дій та операцій, необхідних для побудови цілісного та цілеспрямованого процесу природничої освіти й виховання, полегшує їхнє засвоєння, водночас, постійне ускладнення завдань та необхідність їх подолання забезпечує підтримку інтересу до професійно-педагогічної діяльності;
- зв'язок із теоретичними курсами, лекційними та практичними заняттями: у процесі виконання визначених завдань практики здобувачі ВО реалізують знання, вміння та навички, набуті раніше в аудиторній та позааудиторній навчально-виховній роботі;
- навчально-виховний характер практики: роботу здобувачів ВО плануємо таким чином, щоб вона сприяла закріпленню та поглибленню набутих на заняттях теоретичних знань, виробленню умінь послідовно та цілеспрямовано здійснювати біологічну освіту й виховання здобувачів освіти, застосовуючи засвоєні методи та прийоми, і, водночас, сприяла підвищенню інтересу майбутніх учителів до природничої освіти й виховання здобувачів освіти та розвивала бажання їх здійснювати.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика здобувачів ВО спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) організовується деканатом факультету спільно з випусковою кафедрою біології та екології на основі наказу по університету. Наказом затверджуються керівники практики.

Виробнича педагогічна практика у закладах освіти у 3 семестрі складається із 2 змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Виробнича педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти. Базою для проходження педагогічної практики є ЗЗСО. Уроки біології практиканти проводять у 11 класах; уроки основ здоров'я – клас на власний вибір. Тривалість – 4 тижні.

Змістовий модуль 2. Виробнича педагогічна практика у закладах передвищої фахової освіти. Базами для проходження педагогічної практики є заклади фахової передвищої

освіти міста Кам'янця-Подільського та України із високим науково-методичним рівнем забезпечення навчально-виховного процесу, сучасною матеріально-технічною базою та висококваліфікованими викладачами (Кам'янець-Подільський медичний коледж, Кам'янець-Подільський фаховий коледж закладу вищої освіти «Подільський державний університет» та ін.). Тривалість – 2 тижні.

Перед початком педагогічної практики проводиться **настановна конференція**, під час якої до відома здобувачів ВО доводяться мета й завдання практики, пояснюється її зміст, розглядається порядок проходження, правила поведінки, особливості обліку та оцінювання тощо. Обов'язковим елементом настановчої конференції є інструктаж з техніки безпеки під час проходження педагогічної практики у ЗО.

Після настановної конференції керівники груп супроводжують здобувачів ВО до закладів освіти, де вони проходилимуть практику згідно із розподілом, підготовленим методистом з практики. Окрім цього, методист забезпечує практикантів направленнями на практику, засвідченими у встановленому порядку.

У ЗО здобувачів ВО закріплюють за класами та групами, у яких працюватимуть. Під час практики здобувачі ВО мають працювати у ЗЗСО як вчителі біології та вчителі основ здоров'я та класні керівники, а у закладах фахової передвищої освіти – як викладачі біології, а також як помічники кураторів груп, за якими вони закріплені.

Практиканти виконують свою діяльність згідно із Статутом ЗО, дотримуються Правил внутрішнього розпорядку, виконують розпорядження викладача, адміністрації та керівника практики.

Під час практики здобувачі ВО зобов'язані вчасно приходити до закладу освіти. Їх робочий день у закладі освіти триває 6 годин.

Впродовж педагогічної практики здобувачі ВО виконують наступні **види робіт**:

- знайомляться із документацією закладу освіти, викладача, куратора, керівника гуртка;
- детально вивчають календарне планування з біологічних дисциплін та дисциплін здоров'язбережувальної галузі, план виховної роботи класного керівника, куратора на період проходження практики,;
- відвідують уроки та заняття з фахових дисциплін та інші заняття з дисциплін природничого циклу;
- проводять пробні урок (заняття);
- проводять залікові урок (заняття) про які обов'язково завчасно повідомляють керівника практики;
- проводять виховні заходи, анкетування;
- аналізують відвідані та проведені урок (заняття);
- беруть участь у гуртковій роботі з біології;
- беруть участь у виховній та методичній роботі закладу освіти;
- виконують завдання з психології;
- виконують завдання з педагогіки;
- готують звітну документацію (щоденник, конспекти занять, виховного заходу, аналіз відвіданих занять, звіт тощо).

Після завершення періоду, відведеного на проходження педагогічної практики, здобувачам ВО надається декілька днів на завершення оформлення звітної документації, яку вони мають у належному стані здати на кафедру.

Захист педагогічної практики проводиться після аналізу звітної документації керівниками практики через декілька днів після її завершення. Під час захисту здобувачі ВО звітують про виконану роботу, обговорюють та аналізують результати, визначають недоліки, проблеми, які виникали під час роботи у закладі освіти, висловлюють пропозиції та побажання щодо покращання організації педагогічної практики у закладі освіти.

Підсумкова конференція проводиться з метою узагальнення отриманих результатів виробничої педагогічної практики в закладах освіти, демонстрації досягнень здобувачів ВО, обговорення висловлених пропозицій, побажань здобувачів ВО.

За результатами захисту практики, участі у конференції, із врахуванням оцінок, які виставили студентам керівники практики за виконання завдань, оформлення звітної документації та трудову дисципліну, проводяться підсумки практики та виставляється підсумкова оцінка роботи здобувачів ВО .

Педагогічна практика завершується *диференційованим заліком* та оцінюється за 100-бальною шкалою: 90-100 балів – відмінно; 75-89 балів – добре; 60-74 – задовільно; менше 60 балів – незадовільно.

Практика оцінюється позитивно тільки у тому випадку, якщо студент успішно виконав усі види робіт, передбачених програмою практики.

3.2. ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВО

Відповідно до освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти за період проходження виробничої педагогічної практики у ЗО мають оволодіти відповідними компетентностями та програмними результатами навчання.

Компетентності:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у процесі викладання біології та основ здоров'я в закладах освіти, у сфері біологічних наук, що передбачає реалізацію основних теорій, методів, засобів, інновацій, проведення наукових досліджень, характеризується невідчужуваністю умов і вимог.
-----------------------------------	--

ЗК 03	Здатність до комунікації у професійній діяльності.
ЗК 04	Здатність виконувати професійні функції на відповідному рівні у галузі освіти та біологічних наук.
ЗК 05	Здатність приймати рішення у непередбачуваних умовах.
ЗК 07	Здатність розробляти проекти і керувати ними.
ЗК 08	Здатність користуватися сучасними технологіями та аналізувати інформацію в галузі біології, основ здоров'я, освіти.
ЗК 09	Здатність у професійній діяльності діяти соціально відповідально та свідомо.
СК 01	Здатність застосовувати знання в освітній професійній діяльності з урахуванням новітніх досягнень біології, педагогіки і психології.
СК 02	Здатність використовувати знання й практичні навички в галузі освітніх та біологічних наук для проведення наукових досліджень.
СК 07	Здатність планувати і проводити освітню діяльність та наукові дослідження в галузі біологічної освіти.
СК 08	Здатність застосовувати для формування світоглядної позиції учнів та студентів основні сучасні положення біологічних наук стосовно походження, розвитку, будови і процесів життєдіяльності живих організмів.
СК 09	Здатність застосовувати сучасні освітні технології, методи та методики в професійній діяльності для забезпечення якості освітнього процесу з біології.
СК 10	Здатність до формування у здобувачів вищої освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
СК 11	Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Вміти користуватися інформаційними джерелами та застосовувати їх при формуванні та розробці освітніх та наукових матеріалів і проектів.
ПРН 02	Приймати самостійні рішення у професійній діяльності.
ПРН 03	Знаходити шляхи швидкого і ефективного розв'язку поставленого завдання, генерувати ідеї, використовуючи отримані знання та навички.

ПРН 07	Знати і аналізувати основні методи і методики навчання і використовувати їх під час освітньої і наукової професійної діяльності.
ПРН 08	Використовувати інноваційні підходи для розв'язання конкретних педагогічних професійних завдань, для формування предметних компетентностей учнів та студентів.
ПРН 09	Користуватися нормативно-правовими актами та нормативно-технічною документацією у сфері професійної педагогічної та наукової діяльності.
ПРН 10	Об'єктивно оцінювати власні професійні якості та прагнути до самовдосконалення

3.3. ЗМІСТ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВО ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Впродовж виробничої педагогічної практики у закладах освіти здобувачі вищої освіти виконують різноманітні види робіт та завдання, передбачені програмою практики для здобувачів ВО спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

Виробнича педагогічна практика в закладах освіти розпочинається із настановної конференції, під час якої здобувачів ВО знайомлять із завданнями практики, інструктують щодо техніки безпеки, правил поведінки, знайомлять із особливостями ведення звітної документації тощо.

У перші дні педагогічної практики здобувачі ВО ознайомлюються із закладом освіти, його керівництвом, вчителями (викладачами) біологічних дисциплін та основ здоров'я, класними керівниками (кураторами груп), за яким вони закріплюються на період практики, кабінетом біології. Знайомляться із документацією та правилами її ведення. З допомогою класного керівника (куратора) знайомляться зі здобувачами освіти класів (груп), з якими мають працювати.

Кожен практикант складає власний план роботи на весь період практики по кожному змістовому модулю.

Після ознайомлення із закладом освіти здобувачі ВО виконують професійні обов'язки вчителя біології, основ здоров'я, класного керівника (у ЗЗСО); викладача біології і куратора (у закладах передвищої фахової освіти) згідно із розробленим індивідуальним планом.

У перші ж дні здобувачі ВО виконують опис кабінету біології.

Здобувачі ВО відвідують заняття вчителів та викладачів з фаху, виховні заходи, що проводяться у закладі освіти та належним чином оформляють аналіз відвіданих занять.

Водночас, практиканти мають оволодіти методикою підготовки, проведення та аналізу навчального заняття, тому готуються до проведення власних пробних, залікових уроків та виховних заходів, розробляють та погоджують з учителем, груповим керівником і методистом конспекти й сценарії. Практиканти зобов'язані самостійно готувати і проводити заняття, творчо та професійно підходити до їх підготовки та проведення, опрацьовувати методичну, наукову та науково-популярну літературу, використовувати різноманітні методи, прийоми й засоби навчання.

За весь період практики студент проводить:

Змістовий модуль 1. Виробнича педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти.

- 2 пробних уроки (біології в 11 класі та основ здоров'я – клас на вибір здобувача);

- 4 залікових уроків (3 – з біології в 11 класі та 1 з основ здоров'я);

Виховний захід з фаху.

- 1 пробний урок з біології (11 класи) та 1 пробний урок основ здоров'я (6-9 класи) або з предметів природничої та здоров'язбережувальної освітніх галузей (НУШ, 5 клас);

- 3 залікових уроків з біології та 1 заліковий урок з основ здоров'я (інші уроки проводить за бажанням та домовленістю з учителем);

- виховний захід на природничу тематику;

- готує їх детальний самоаналіз;

- виконує завдання з педагогіки;
- виконує завдання з психології.

Змістовий модуль 2. Виробнича педагогічна практика у закладах фахової передвищої освіти.

- 1 пробне заняття з фаху;
- 1 залікове заняття з фаху;
- виховний захід на природничу тематику.

Виконання завдань педагогічної практики та підготовка здобувачів ВО до занять має відбуватись у тісній співпраці з учителями, які обов'язково мають засвідчити своїми підписами на плані-конспекті готовність конспекту та самого студента до уроку. Без попередніх підписів учителя конспект недійсний.

Контроль та оцінювання пробних занять здійснює керівник від бази практики, а залікових занять – керівник від бази практики та керівник від К-ПНУ.

Виконуючи функції класного керівника, куратора, практиканти повинні у закріплених за ними групах самостійно підготувати і провести виховний захід з фаху. Оцінюють виховний захід класний керівник та керівники із ЗВО.

Під час практики здобувачі ВО систематично ведуть щоденники, в яких у довільній формі записують зміст проведеної роботи, результати спостереження за навчально-виховним процесом в освітній установі, власною педагогічною діяльністю, особисті враження від педагогічної практики, побажання щодо її проведення. Щоденник є основою для написання звіту про пройденої практику.

Після завершення педагогічної практики студент має вчасно оформити та здати на перевірку керівнику практики звітну документацію. Уся документація має бути оформлена та засвідчена підписами і печатками згідно із вимогами, що наведені далі.

Для досягнення мети та визначених завдань виробничої педагогічної практики здобувачі ВО зобов'язані виконати такі **завдання**:

1. Систематично вести щоденник.
2. Ознайомитись із закладом освіти, кабінетами біології і їх матеріально-технічним забезпеченням. Зробити опис кабінету.
3. Ознайомитись із планом роботи закладу освіти, програмами дисциплін, які викладатиме, планом виховної роботи куратора. Зробити витяги із календарного та виховного планів на період проходження практики.
4. Відвідувати впродовж практики всі заняття біологічних предметів, які проводить вчитель (викладач). Зробити аналіз відвіданих занять.
5. Ознайомитись із здобувачами класів та груп, за якими закріплені, проаналізувати їх успішність з біології та інших предметів. Занотувати для себе список учнів та зробити висновки щодо аналізу їх успішності з біології та інших предметів. З'ясувати, чи є у групі невстигаючі здобувачі ВО, виявити причини неуспішності на основі проведення бесіди, анкетування.
6. Підготувати конспекти та провести пробні та залікові уроки.
7. Відвідувати та проаналізувати виховні заходи, які проводить викладач з фаху або куратор.
8. Розробити сценарій та провести виховний захід на природничу тематику.
9. Виконати індивідуальне завдання та оформити його.
10. Виконати та належно оформити завдання з психології.
11. Проводити профорієнтаційну роботу з обов'язковим відображенням її змісту у щоденнику та звіті.
12. Брати участь у гуртковій роботі з біології.
13. Брати участь у роботі з учнями, що займаються науково-дослідною роботою.
14. Виготовляти та активно використовувати у навчальній роботі дидактичний матеріал, наочні посібники, допомагати викладачу в обладнанні кабінету.
15. Здійснювати систематичний аналіз своєї практичної діяльності та досвіду навчально-виховної роботи викладача й закладу освіти. Робити відповідні записи у щоденнику.
16. Вчасно підготувати звітну документацію.

17. Брати участь у захисті практики та у роботі підсумкової конференції в університеті.

Детальніше завдання педагогічної практики, терміни виконання та форма звітності відображено у таблиці 1.

Таблиця 1.1

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Змістовий модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Виробнича педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти

№ з/п	Основні види діяльності практиканта	Терміни виконання	Форма звітності
Організаційна робота			
1	Участь у настановній конференції. Інструктаж з техніки безпеки	до початку практики	запис у щоденнику, запис у журналі реєстрації інструктажу
2	Ознайомлення зі школою, керівництвом, кабінетом	1 день	запис у щоденнику, опис кабінету
3	Ознайомлення з класом	1-2 дні	запис у щоденнику, занотований список учнів
4	Вибір тем пробних та залікових уроків, виховних заходів; встановлення термінів їх проведення; планування індивідуальної роботи на основі планів роботи вчителя з фаху та класного керівника	1 тиждень	витяги із планів роботи вчителя з фаху та класного керівника; календарний графік практики (у щоденнику)
5	Участь у педагогічних нарадах з керівником практики, методистом з фаху, вчителем, класним керівником	в разі необхідності	запис у щоденнику
6	Систематичний аналіз та фіксація проведеної роботи у щоденнику	впродовж практики	оформлений щоденник педагогічної практики
7	Участь у захисті практики та у звітній конференції	після закінчення педагогічної практики та перевірки звітної документації	виступ на захисті та на конференції із презентацією результатів роботи та пропозиціями
Навчальна робота			
8	Відвідування уроків біології, основ здоров'я, із предметів природничої та здоров'язбережувальної освітніх галузей, які проводить вчитель	впродовж практики	записи у щоденнику; аналіз уроку (за схемою)
9	Підготовка та проведення пробних уроків	1-2 тиждень	конспекти уроків, підписані вчителем; самоаналіз уроків у щоденнику
10	Підготовка та проведення залікових уроків	2-4 тиждень	конспекти уроків, підписані вчителем та керівниками з фаху; самоаналіз уроків у щоденнику
11	Взаємовідвідування уроків колег	впродовж практики	записи у щоденнику
12	Аналіз успішності учнів	1 тиждень	аналіз проведеної роботи

№ з/п	Основні види діяльності практиканта	Терміни виконання	Форма звітності
13	Виконання індивідуального завдання	впродовж практики	реферат
14	Виконання завдань з психології	впродовж практики	звіт про виконану роботу
15	Участь у проведенні позакласної роботи (у гуртковій роботі, у роботі Малої академії наук)	впродовж практики	записи у щоденнику
16	Виготовлення та використання наочних посібників, дидактичних матеріалів	впродовж практики	наочні посібники, дидактичні матеріали
Виховна робота			
17	Відвідування позаурочних, позакласних виховних заходів, які проводить вчитель та класний керівник	впродовж практики	записи у щоденнику
18	Розробка сценарію та проведення виховного заходу на природничу тематику	2-4 тиждень	сценарій виховного заходу, підписаний класним керівником, керівниками з фаху та з педагогіки
19	Розробка сценарію та проведення виховного заходу з педагогіки	2-4 тиждень	сценарій виховного заходу, підписаний класним керівником, керівниками з педагогіки
20	Профорієнтаційна робота	впродовж практики	записи у щоденнику

Змістовий модуль 2.

Виробнича педагогічна практика у закладах фахової передвищої освіти

№ з/п	Основні види діяльності практиканта	Терміни виконання	Форма звітності
Організаційна робота			
1	Ознайомлення із закладом освіти, керівництвом, кабінетом	1 день	запис у щоденнику, опис кабінету
2	Знайомство з групою, за якою закріплені	1-2 дні	запис у щоденнику, занотований список
3	Вибір тем пробних та залікових занять, виховних заходів; встановлення термінів їх проведення; планування індивідуальної роботи на основі планів роботи викладача з фаху та куратора	1 тиждень	витяги із планів роботи викладача з фаху та куратора; календарний графік практики (у щоденнику)
4	Участь у педагогічних нарадах з керівником практики, методистом з фаху, викладачем, куратором	в разі необхідності	запис у щоденнику
5	Систематичний аналіз та фіксація проведеної роботи у щоденнику	впродовж практики	оформлений щоденник педагогічної практики
6	Участь у захисті практики та у звітній конференції	після закінчення педагогічної практики та перевірки звітної документації	виступ на захисті та на конференції із презентацією результатів роботи та пропозиціями
Навчальна робота			

№ з/п	Основні види діяльності практиканта	Терміни виконання	Форма звітності
8	Відвідування занять, які проводить викладач	впродовж практики	записи у щоденнику; аналіз уроку (за схемою)
9	Підготовка та проведення пробних занять	1-2 тиждень	конспекти занять, підписані викладачем; самоаналіз
10	Підготовка та проведення залікових занять	2 тиждень	конспекти занять, підписані керівниками від закладу освіти та від К-ПНУ; самоаналіз їх
11	Взаємовідвідування занять колег	впродовж практики	записи у щоденнику
12	Аналіз успішності здобувачів освіти	1 тиждень	аналіз проведеної роботи
13	Виконання індивідуального завдання (завдання 1 на вибір із 1,2 або 3 ЗМ)	впродовж практики	реферат
14	Виконання завдань з психології	впродовж практики	звіт про виконану роботу
15	Участь у проведенні позааудиторної роботи (якщо ведеться)	впродовж практики	записи у щоденнику
16	Виготовлення та використання наочних посібників, дидактичних матеріалів, презентацій	впродовж практики	наочні посібники, дидактичні матеріали
Виховна робота			
17	Відвідування позааудиторних виховних заходів, які проводить керівник з фаху або куратор	впродовж практики	записи у щоденнику
18	Розробка сценарію та проведення виховного заходу (завдання 1 на вибір із 2 або 3 ЗМ)	2-3 тиждень	сценарій виховного заходу, підписаний викладачем, куратором, керівниками з фаху та з педагогіки
20	Профорієнтаційна робота	впродовж практики	записи у щоденнику

4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

4.1. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ ПРАКТИКИ

Уся звітна документація готується студентами поступово під час проходження педагогічної практики. На завершення оформлення документації відводиться 1-2 дні.

Захист практики відбувається впродовж 10 днів після її завершення. За цей період керівники практики зобов'язані детально ознайомитись із представленими документами та оцінити як звітну документацію, так і всі інші види робіт, які виконували здобувачі ВО під час педагогічної практики.

Керівники з фаху, із психології та педагогіки виставляють оцінки у спеціальний *протокол реєстрації досягнень практикантів*.

Підсумки педагогічної практики проходить у два етапи.

Захист педагогічної практики.

Розпорядженням по факультету створюється *комісія*, до якої входять:

- ✓ голова комісії – завідувач або провідний фахівець випускової кафедри;
- ✓ члени комісії – групові керівники, керівники з фаху, психології та педагогіки;
- ✓ секретар комісії.

Під час засідання комісії усі здобувачі ВО виступають із звітами про проведену роботу, демонструють комп'ютерні презентації про хід та результати практики, діляться вражен-

нями, емоціями, вказують на труднощі, які виникали під час педагогічної практики, вносять пропозиції щодо вдосконалення її проведення, контролю та оцінювання.

Результати захисту педагогічної практики також заносяться до протоколу. Після цього визначається підсумкову оцінку з практики.

Підсумкова (звітна) конференція.

Проводиться не пізніше як за два тижні після завершення педагогічної практики. На підсумкову конференцію запрошуються представники деканату, кафедр, групові керівники, керівники з фаху, з психології та педагогіки, представники навчальних закладів, де проходила педагогічна практика, а також здобувачі ВО молодших курсів.

Здобувачі ВО (по одному представнику від кожної групи практикантів, що працювали в одному навчальному закладі) доповідають про результати педагогічної практики, демонструють наочні посібники, відеозвіти, фотозвіти та комп'ютерні *презентації*, що відображають їхні досягнення.

На завершальному етапі конференції оголошуються підсумкові оцінки за педагогічну практику. Вони заносяться до протоколу, відомостей та залікових книжок здобувачів ВО.

4.2. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Поточний контроль діяльності практикантів здійснюється керівниками практики впродовж проходження студентами педагогічної практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи в освітній установі, залікових навчальних занять, виховних заходів відразу після їх проведення.

Критерії оцінювання залікових занять здобувачів ВО наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Критерії оцінювання залікового уроку

Оцінка	Критерії оцінювання діяльності практиканта
10-12 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> • досконало володіє навчальним матеріалом; • точно, чітко і правильно визначає мету уроку, вибирає ефективні методи, прийоми і засоби її реалізації; • комплексно вирішує задачі навчання, розвитку та виховання; • використовує додаткову наукову інформацію; • проводить урок згідно з планом-конспектом, вдало організовує кожен етап уроку, розподіляє час і досягає поставлених цілей; • активізує та утримує увагу здобувачів освіти; • застосовує творчий методичний підхід, класичні та сучасні прийоми, наочність і дидактичні матеріали; • слідує за своїм мовленням, не вживає зайвих слів, слів-паразитів; • не припускається помилок, бачить та вчасно виправляє помилки здобувачів освіти; • об'єктивно оцінює знання та поведінку здобувачів освіти; • вміє аналізувати свою роботу, бачить її позитивні сторони та недоліки.
7-9 добре	<ul style="list-style-type: none"> • недостатньо чітко формулює мету уроку, в недостатньо повному обсязі визначає обладнання; • недосконало володіє навчальним матеріалом; • при загально правильній методичній побудові уроку окремі прийоми та методи вибирає невдало; • проводить урок відповідно до плану, проте, якщо бачить недоцільність деяких видів роботи, не може вчасно перебудуватися; • створює на уроці робочу атмосферу, забезпечує дисципліну, але недостатне володіє увагою здобувачів освіти; • не припускається помилок, але не завжди помічає помилки здобувачів освіти; • має незначний прояв творчості; • загалом мети уроку досягає;

	<ul style="list-style-type: none"> • вмiє аналізувати свою роботу, бачить її позитивні сторони та недоліки; знає причини невдач та шляхи їх усунення.
4-6 задові- льно	<ul style="list-style-type: none"> • конспект уроку не достатньо повно оформлений, структурний; • мету уроку визначає неточно та некоректно; • вибір методів і прийомів обмежений, шаблонний; • недосконало володіє навчальним матеріалом; • припускається мовних та фактичних помилок; • увага та дисципліна здобувачів освіти низька; • не помічає помилок здобувачів освіти; • мета уроку досягається частково; • не може зробити самоаналіз уроку; • не бачить усіх недоліків уроку та не знає шляхів їх усунення.
1-3 незадо- вільно	<ul style="list-style-type: none"> • конспект уроку не достатньо повно оформлений, структурний; • має низький рівень володіння навчальною інформацією; • допускає грубе порушення методики проведення уроку; • не вмiє організувати роботу групу; • не досягає мети уроку; • спостерігаються прояви непедагогічної поведінки студента.

Оцінка виховної роботи проводиться за її результативністю, вмінням використовувати різні форми, методи, прийоми, за здатністю співпрацювати з викладачами, студентами та проявляти творчість. Оцінює цю роботу куратор чи заступник директора з виховної роботи та керівник практики. Для оцінки педагогічної практики груповими керівниками та керівниками практики аналізується звітна документація.

Підсумковий контроль здійснюється після завершення та захисту педагогічної практики шляхом цілісного оцінювання систематичної педагогічної діяльності здобувачів ВО протягом усього періоду педагогічної практики.

Підсумкова оцінка за педагогічну практику формується на підставі оцінювання всіх видів робіт, передбачених змістом та завданнями практики, що визначені у програмі педагогічної практики. Зокрема, оцінюється рівень теоретичної підготовки та оволодіння педагогічними вміннями і навичками, якість проведення залікових та пробних занять, виховних заходів, якість проведення та оформлення опису кабінету аналізу успішності здобувачів освіти, вивчення екологічної культури здобувачів освіти, виконання індивідуальної науково-дослідної роботи, виготовлення та використання унаочнень, дидактичних розробок, використання комп'ютерних технологій, а також виконання завдань із педагогіки і психології, якість оформлення документації та час її подання, участь у захисті результатів педагогічної практики, у звітній конференції після завершення педагогічної практики, дисциплінованість студента.

При оцінюванні результатів педагогічної практики враховуються такі критерії та показники:

- якість навчально-виховної роботи на уроках (оформлення конспекту, знання теоретичного матеріалу, його наукова обґрунтованість, вміння організувати навчально-пізнавальну роботу здобувачів ВО, контролювати та об'єктивно оцінювати навчальні досягнення здобувачів освіти тощо);
- якість виховної роботи з класами та окремими учнями (оформлення сценарію виховного заходу, готовність до його проведення, вміння підготувати здобувачів освіти, організувати їх роботу під час виховного заходу, загальна оцінка виховного заходу);
- якість індивідуальної дослідницької роботи, виконаної під час педагогічної практики (якість оформлення, змістовність, розкриття теми);
- характер проведення профорієнтаційної роботи;
- дисциплінованість, організованість, і відповідальне ставлення до роботи, ініціативність і творчість студента;
- якість оформлення звітної документації з педагогічної практики;
- своєчасність оформлення та здачі звітної документації.

Детально розподіл балів за всі види робіт здобувачів ВО під час педагогічної практики наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

**Орієнтовний розподіл балів за різні види роботи практиканта
(денна форма навчання)**

Завдання з фаху ЗМ 1	Завдання з педагогіки	Завдання з психології	Ведення звітної документації	Захист педагогічної практики	Рейтингова оцінка.
40 балів	15 балів	15 балів	20 балів	10 балів	100 балів

Практика оцінюється позитивно тільки у тому випадку, якщо студент успішно виконав усі види робіт, передбачених програмою педагогічної практики.

Педагогічна практика завершується диференційованим заліком та оцінюється за 100-бальною системою, за шкалою ECTS та національною шкалою (табл. 4, табл. 5).

Таблиця 4

Підсумкове оцінювання педагогічної практики

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F		

Таблиця 5

Критерії підсумкового оцінювання педагогічної практики

Оцінка	Критерії
90-100 балів Відмінно	Студент у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Залікові заняття та виховні заходи оцінено на 10-12 балів. Отримав високу оцінку викладача, групового керівника та методистів за виконувану роботу. Під час виконання різних видів роботи в закладі освіти проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний, творчий. Завоював повагу серед здобувачів освіти, педагогічного колективу закладу освіти, керівників педпрактики. У визначений термін здав досконало оформлену документацію.
75-89 балів Добре	Студент у повному обсязі виконав усі завдання педагогічної практики. Залікові заняття та виховні заходи оцінено на 7-9 і вище балів. Студент припускався деяких методичних помилок під час проведення занять, але зміг самостійно їх виправити або пояснити причину в процесі аналізу уроку чи виховного заходу. Проявив дисциплінованість, отримав позитивну оцінку роботи від педагогічного колективу закладу освіти, методистів і групових керівників. Вчасно оформив та здав звітну документацію.
60-74 бали Задовільно	Навчально-виховна робота студентом проведена в повному обсязі, усі завдання практики виконано. Залікові заняття та виховні заходи оцінено на 4-6 та вище балів. Студент проявив себе організованим, дисциплінованим, проте недостатньо самостійним та ініціативним. Під час за-

	лікових заходів допускалися несуттєві методичні помилки. Студент вчасно здав документацію, але при її оформленні допустився деяких неточностей або неповноти викладу.
менше 60 балів Незадовільно	Студент недобросовісно ставиться до своїх обов'язків, несистематично відвідує заклад освіти, пропускає заняття. За період практики не виконав усіх завдань, передбачених програмою практики. Виявив невідповідність до навчально-виховної роботи в закладі освіти.

Якщо програма практики не виконана із поважних причин, студенту надається можливість пройти практику та виконати завдання у вільний від навчання час.

Якщо студент не виконав усі завдання практики із неповажних причин – він отримує незадовільну оцінку і може бути відрахований із навчального закладу за неуспішність.

Підведення підсумків та результати оцінювання педагогічної практики оголошуються після підсумкової конференції.

Оцінка за педагогічну практику виставляється в залікову відомість і залікову книжку студента.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

1. Терміни проведення практики коригувати згідно із умовами та рекомендаціями й наказами ЗВО.

2. Завчасно поінформувати старост академічних груп та здобувачів ВО про варіанти доступу до навчальних матеріалів з практики та способи зворотного зв'язку.

3. Наставочну конференцію провести із встановленням відеозв'язку між студентами та керівниками практики.

4. Обов'язково на настановчій конференції провести інструктаж з техніки безпеки під час виконання завдань практики.

5. Забезпечити виконання програми виробничої практики із використанням технологій дистанційного навчання, з використанням вебресурсів практики, можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (MOODLE), мобільних додатків Viber, Skype, електронної пошти тощо.

6. Режим роботи на базі практики погоджується та коригується керівниками від бази практики.

7. Керівник практики від кафедри зобов'язаний систематично здійснювати моніторинг виконання завдань практики студентами з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій.

8. Здобувачі ВО зобов'язані систематично звітувати керівнику практики про результати виконання завдань (з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (MOODLE), мобільних додатків Viber, Skype, електронної пошти тощо).

9. Оформлені звіт та щоденник практики в електронному варіанті доцільно завантажити у MOODLE або надіслати керівнику практики через будь які інші доступні канали зворотного зв'язку з ним не пізніше, як через день після завершення практики.

10. Обліковувати дистанційно проведені заняття в електронному вигляді. Після завершення дистанційного навчання зробити відповідні записи про результати роботи здобувачів ВО у щоденниках практики, залікових книжках та у залікових відомостях.

11. Після завершення дистанційного навчання звіт та щоденник практики у роздрукованому вигляді та із відповідними підписами та печатками керівник практики передає для подальшого зберігання на кафедру.

6. ПЕРЕЛІК ТА ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ Й ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ

Після завершення педагогічної практики студент має оформити та вчасно здати на перевірку керівнику практики звітну документацію. Уся звітна документація подається в окремій папці. Зразок оформлення титульної сторінки папки наведено у додатках.

➤ **Щоденник педагогічної практики.**

Щоденник ведеться систематично. Структурними елементами щоденника є: календарний план роботи студента, робочі записи під час практики, відгуки та оцінка роботи студента на практиці.

У щоденнику мають бути відображені усі види робіт, які виконував студент під час практики, наведено їх аналіз, оформлені відгуки (характеристика) викладача, групового керівника, керівника з фаху про роботу студента-практиканта. Щоденник має бути завірений підписами викладача з фаху, групового керівника, директора та печатками навчального закладу.

Після оформлення щоденник перевіряє керівник з фаху, який також дає свої відгуки, зауваження щодо проходження педагогічної практики студентом, а також керівник практики від університету.

Після захисту педагогічної практики у щоденник виставляється оцінка за роботу студента і засвідчується підписами керівника практики від університету та членами комісії.

Календарний графік проходження практики. Укладається після ознайомлення зі складом освіти, викладачами, розкладом, календарним плануванням викладача з фаху та планом виховної роботи групового керівника, на основі переліку завдань, які має виконати студент під час педагогічної практики. Індивідуальний план має включати всі види рекомендованих робіт, визначених програмою педагогічної практики та переліком завдань для здобувачів ВО.

Календарний графік роботи погоджується із керівниками практики, викладачем з фаху, куратором та засвідчується їхніми підписами. Після виконання запланованих видів роботи студент має зробити відмітки про їх виконання безпосередньо у календарному графіку практики.

Робочі записи під час практики. Виконуються студентом-практикантом щоденно. Спочатку студент обов'язково вказує дату. А потім дає детальний опис усіх видів робіт, які він виконував під час роботи у закладі освіти, та висновки щодо їх ефективності.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці. Характеристику на студента-практиканта дають викладач з фаху та куратор.

У характеристиці наводиться узагальнений аналіз та оцінка роботи студента під час практики. Аналізується рівень його теоретичної підготовки з фаху, обізнаність із методичними аспектами навчання біології, основ здоров'я. Характеризується вміння спілкуватися зі здобувачами освіти, викладачами, старанність та наполегливість у виконанні завдань педагогічної практики тощо. Обов'язково подаються рекомендації щодо підсумкової оцінки практиканта.

Характеристика має бути оформлена у щоденнику педагогічної практики, підписана вчителем з фаху, груповим керівником та засвідчена підписом директора і печаткою навчального закладу, де проходила педагогічна практика.

➤ **Звіт студента про проходження педагогічної практики.**

Звіт виконується на спеціально оформлених аркушах паперу формату А4. Усі розділи звіту обов'язково мають бути заповнені.

У звіті необхідно відобразити та охарактеризувати усі види робіт, які виконував студент під час педагогічної практики. Зокрема, мають бути охарактеризовані навчальна, виховна, методична та науково-дослідницька робота практиканта. Чітко вказується кількість відвіданих та проведених самим студентом занять (пробних та залікових), їх теми, тема виховного заходу; терміни їх проведення. Зазначаються основні досягнення та недоліки під час педагогічної діяльності у закладі освіти та характеризуються інші види робіт, які виконувались

під час практики. Описуються враження, аналізуються труднощі та вносяться пропозиції щодо вдосконалення педагогічної практики у закладі освіти.

Звіт засвідчують підписами студент, викладач з фаху та куратор.

➤ **Витяги з програми, плану викладача та куратора.**

Готуються практикантом у перший день педагогічної практики у закладі освіти за згодою викладачів біологічних дисциплін і куратора. Витяги календарного планування мають охоплювати період практики.

➤ **Аналіз занять, проведених викладачем.**

Студент зобов'язаний відвідувати усі заняття, які проводить викладач. На основі своїх спостережень під час занять необхідно оформити аналіз занять викладача. Схема аналізу наведена у додатках. Оформляється на окремих аркушах паперу формату А4.

➤ **Конспекти пробних та залікових занять з біології.**

Готуються на окремих аркушах паперу формату А4.

Титульна сторінка конспектів пробних та залікових занять оформляється за зразком, наведеним у додатках. Орієнтовна структура конспекту уроку також наведена.

На першій сторінці конспекту відводиться місце для засвідчення конспекту викладачем та керівником з фаху, визначається тема, мета, тип уроку, методи проведення, обладнання, використана в процесі підготовки до уроку література. Після цього подається детальний та послідовний виклад змісту уроку (хід уроку). В кінці конспекту відводиться місце для оцінки та підписів викладача та керівника з фаху.

У конспекті необхідно чітко виокремити макроструктурні та мікроструктурні елементи уроку (курсивом, півжирним шрифтом або підкреслити), зазначити орієнтовну тривалість кожного етапу, що в подальшому полегшить роботу студента під час проведення уроку. Послідовність структурних елементів може бути різною, залежати від типу уроку, але обов'язково орієнтованою на виконання поставлених цілей уроку.

Конспект пробного уроку погоджується та підписується викладачем.

Конспект залікового уроку попередньо погоджується та завіряється підписами викладача та керівника з фаху. Підписи обов'язково мають бути на першій сторінці конспекту, що свідчить про вчасний допуск студента до уроку, а також в кінці конспекту – після оцінки за проведений урок, що засвідчує позитивну оцінку роботи студента.

➤ **Сценарій (конспект) виховного заходу.**

Готується на окремих аркушах паперу формату А4. Титульна сторінка сценарію оформляється за зразком, наведеним у додатках. На першій сторінці сценарію відводиться місце на підписи групового керівника, керівника з фаху та з педагогіки. Далі зазначається мета виховного заходу, форма та методи проведення, наочні посібники та технічні засоби. Після цього викладається зміст проведеного заходу.

Сценарій виховного заходу попередньо погоджується та куратором, а також керівниками з фаху та з педагогіки (на початку конспекту). Оцінюється виховний захід після його проведення в ході обговорення куратором та керівниками з фаху і з педагогіки із занесенням залікової оцінки у конспект виховного заходу (в кінці конспекту).

➤ **Результати виконання індивідуального завдання (ІНДЗ).**

Результати науково-дослідної роботи здобувачі ВО мають оформити у вигляді реферату.

Робота має складатись із двох частин. У першій частині студент має зробити загальну характеристику самої Національної стратегії розвитку освіти, її змісту, значення. У другій частині роботи необхідно проаналізувати, чи реалізується у закладі освіти, в якій працює студент-практикант, нова стратегія, та що у цьому напрямку робить вчитель, з яким працює студент.

➤ **Опис профорієнтаційної роботи, що проводилась під час педагогічної практики у закладі освіти** подається у довільній формі на окремому аркуші паперу формату А4.

➤ **Дидактичні матеріали, наочні посібники**, які використовувались під час занять та виховних заходів. Обов'язково мають бути представлені під час захисту педагогічної практики. Якщо було зроблено об'ємні унаочнення, можна представити їх макети.

➤ **Комп'ютерна презентація або відеопрезентація про хід та результати педагогі-**

чної практики. У презентації варто коротко подати інформацію про навчальний заклад, де проходила педагогічна практика, та напрями його діяльності. Основну увагу слід надати відображенню роботи практикантів і характеристики основних їх досягнень. Для вчасного оформлення презентації студентам рекомендується під час педагогічної практики робити фото та відео під час ознайомлення із закладом освіти, викладачами, студентами, під час проведення пробних та залікових занять, виховних заходів, під час підготовки до практики тощо.

Презентація готується обов'язково і має бути представлена під час її захисту. Якщо в освітньому закладі працювали декілька здобувачів ВО – презентація готується одна, але вона має відобразити роботу усіх практикантів.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Біологія і екологія 10-11 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту. - <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
2. Біологія і екологія. 10-11 класи. Профільний рівень. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти, 2017. – <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
3. Загальна методика навчання біології / За ред. І.В. Мороза. К. : Либідь, 2006. 592 с.
4. Казанішена Н. В. Використання новітніх технологій навчання під час педагогічної практики студентів природничих спеціальностей // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Природничі дослідження на Поділлі», присвяченої 10-річчю природничого факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2014. С. 169-170.
5. Казанішена Н. В. Навчальні та виробничі практики як складова підготовки майбутнього вчителя біології до професійної діяльності // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 13. / упоряд. О.Б.Петренко; ред. кол. : О.Б.Петренко, Н.Б.Грицай, Т.С.Ціпан та ін. Рівне : РДГУ, 2021. С. 105-114.
6. Казанішена Н.В. Форми, методи, засоби навчання біології : навчальний посібник. [Електрон. ресурс]. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, редакційно-видавничий відділ. 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.
7. Основи здоров'я. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
8. Еколого-натуралістичний відділ К-ППНВО : <https://kp-pnvo.pp.ua/pro-nas/ekolohichniy-viddil/>
9. Сучасні форми та методи навчання біології / Укладач Задорожний К.М. Харків : Основа, 2010. 142 с.
10. Тарасова С.М., Космачова А.М., Міхєєва Г.М. Методика навчання біології : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 354 с. - <https://oldiplus.ua/downloads/297.pdf>